

Magdalena Banaszkiewicz

Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek

Red. Zygmunt Kruczek

Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek
 Red. Zygmunt Kruczek
 Wydawnictwo Proksenia
 Seria: Monografie o tematyce turystycznej
 Stron: 248
 Kraków 2010
 ISBN 978-83-60789-21-6
 Oprawa miękka

Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek pod redakcją Zygmunta Kruczka to monografia zawierająca kilkanaście artykułów koncentrujących się wokół rozmaitych problemów etyki zawodu pilota i przewodnika. Publikacja została wydana w 2010 roku nakładem wydawnictwa „Proksenia” jako czwarty tom serii Monografie. Książka stanowi zbiór materiałów z V Forum Pilotażu i

Przewodnictwa, które odbyło się w Łodzi w grudniu 2009 roku. Ta coroczna impreza, będąca największym spotkaniem przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, ma zawsze tematykę wiodącą, odnoszącą się do najistotniejszych kwestii obydwóch zawodów. Zwrócenie uwagi na zagadnienia etyczne świadczy o dojrzałości polskiego środowiska pilotów i przewodników i zasługuje na najszczerzą pochwałę. Książka składa się z pięciu zasadniczych części rozszerzonych o relację z dyskusji podczas Forum, wniosków, będących podsumowanie obrad oraz aneksu, zawierającego najważniejsze kodeksy etyczne obowiązujące obecnie polskich pilotów i przewodników.

Część pierwsza publikacji zawiera artykuły dotyczące etyki i kodeksów etycznych. Teksty ułożono zgodnie z zasadą „od ogółu do szczegółu”. Rozpoczyna je omówienie Ogólnego Kodeksu Etyki w Turystyce ogłoszonego przez UNWTO w 1999 roku w Santiago de Chile. Autor artykułu, ks. Maciej Ostrowski, prezentuje genezę sformułowania tego dokumentu, jego najważniejsze punkty oraz dodaje odautorski komentarz, który wydaje się szczególnie cenny, gdyż wychodzi z przesłanek katolickiej nauki społecznej i etyki.

Kolejny artykuł, autorstwa Andrzeja Kremiera, prezentuje światową recepcję Globalnego Kodeksu Etyki z perspektywy prawa międzynarodowego. Autor podkreśla, że choć Kodeks nie ma charakteru normatywnego, ma istotne znaczenie dla konkretnych regulacji prawnych poszczególnych państw.

Dalsze cztery artykuły są przykładem refleksji nad praktycznym zastosowaniem zasad etycznych w pracy pilota. Piotr Dąbrowski zastanawia się jakiego przewodnictwa potrzebują polskie góry, Małgorzata Karwat rozważa charakter współpracy pilota z biurem turystycznym, Hanna Janicka przytacza szereg dylematów moralnych, przed którymi stają piloci w swojej pracy. Krzysztof Borkowski i Jarosław Kucharski rozważają konkretne sytuacje postępowania pilotów w kontekście ich ustawowych obowiązków i praw. Autorem ostatniego artykułu w tej części jest redaktor tomu oraz znany animator w środowisku pilotów i przewodników – Zygmunt Kruczek. Tekst stanowi prezentację ewolucji motywów uczestnictwa w kursach przygotowujących do pracy pilotów wycieczek. Jego wielkim atutem jest osadzenie w realiach szkoleń i stworzenie profilu pilota, będącego odzwierciedleniem kilkuletnich badań w środowisku kursantów.

Druga część monografii dotyczy kształcenia, egzaminowania i doskonalenia przewodników i pilotów wycieczek. Znakomite studium rozwoju form i programów kształcenia przewodników i pilotów przygotowane przez Andrzeja Stasiaka i Roberta Wilusia to przykładą rzetelnej analizy, mogącej być punktem wyjścia do propozycji zmiany o charakterze systemowym. Nieco zbliżony charakter ma artykuł Piotra Szymanowskiego poświęcony ustawie o usługach turystycznych i rozporządzeniach wykonawczych odnoszących się do niej. Autor nie tylko poddaje krytyce niektóre zapisy, lecz proponuje konkretne zmiany mogące przyczynić się do poprawy jakości aktywności zawodowej pilotów i przewodników. Drugą część książki zamyka artykuł Anny Boguckiej poświęcony ścieżkom rozwoju zawodowego przewodników w województwie podlaskim. Na wzmiankę zasługuje fakt oparcia analizy na badaniach sondażowych przeprowadzonych w 2008 roku.

Na trzecią część publikacji składają się artykuły prezentujące walory i produkty turystyczne Łodzi, Ziemi Łódzkiej i Świętokrzyskiej. Duża ilość ilustracji bardzo wzbogaca percepcję tej części monografii i pozwala dostrzec potencjał turystyczny regionu, w którym odbywało się V Forum Pilotażu i Przewodnictwa.

Czwarta część książki to zapis wypowiedzi ekspertów turystyki kulturowej: Izabeli Wyszowskiej, Janusza Hochleitnera, Armina Mikosa von Rohrscheidta, Agnieszki Matusiak, Kazimiery Orzechowskiej-Kowalskiej i Zygmunta Kruczka. Odpowiedzieli oni na pytanie: „Jakie nowe umiejętności i nowy zakres wiedzy jest niezbędny dla przewodnika lub pilota obsługującego turystów kulturowych, w jakim kierunku powinna iść ewolucja programów kształcenia i form przygotowania zawodu przewodnika turystycznego i pilota wycieczek?” Komentarze specjalistów, na co dzień zajmujących się turystyką kulturową, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej to bogaty i inspirujący materiał, który stanowić może znakomitą podstawę do kreowania nowych form szkoleń doskonalenia zawodowego.

Na ostatni tematyczny zbiór artykułów, będący piątą częścią monografii składają się dwie relacje z pracy pilota, rezydenta i animatora. Autorka pierwszego tekstu, Patrycja Litwicka opisuje swoje doświadczenia zawodowe z pobytu na Krecie. Agnieszka Gaj dzieli się doświadczeniami przewodnika polskich grup w Turcji. Teksty obydwóch pań, choć nie są typowymi artykułami naukowymi, wnoszą świeży powiew do całego zbioru, dodając wątki nierzadko tragicomiczne, a przecież tak charakterystyczne w tej pracy zawodowej.

Do największych zalet publikacji należy proporcjonalne połączenie rozważań teoretycznych i studiów praktycznych. W tekstach, których autorzy sami są pilotami i przewodnikami, można wyczuć olbrzymie zaangażowanie i głębokie pochylenie się nad kwestiami etycznymi. Nie wolno również nie dostrzec logicznego układu artykułów, rzetelnej korekty i pomysłowych rozwiązań graficznych, które przydają tomowi dużego waloru estetycznego.

Armin Mikos von Rohrscheidt w recenzji publikacji trafnie zwrócił uwagę na fakt, iż książka ta powinna trafić nie tylko do plecaków i toreb pilotów czy przewodników, lecz także „na biurka tych, którzy w naszym kraju podejmują ostateczne decyzje i ustalają obowiązujące treści i procedury.” Dzięki zapoznaniu się decydentów z analizami i wnioskami uczestników Forum, liczyć by można było na pozytywne zmiany systemowe, które przyczyniłyby się do znacznej poprawy jakości usług turystycznych w naszym kraju.

Jak powiedział Oskar Wilde: „Etyka, podobnie jak dobór naturalny, umożliwia istnienie.” Bez refleksji nad zasadami etycznymi rządzącymi pracą pilotów i przewodników, niemożliwe jest ich przynoszące dobre owoce działanie i praca w tak niełatwej przestrzeni społecznej, jaką jawi się świat nowoczesnego podróżowania. Monografia Etyka przewodników turystycznych i pilotów wycieczek pod redakcją Zygmunta Kruczka to podjęcie wyzwania nieustannego samodoskonalenia w imię niesienia dobra innym ludziom.